

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

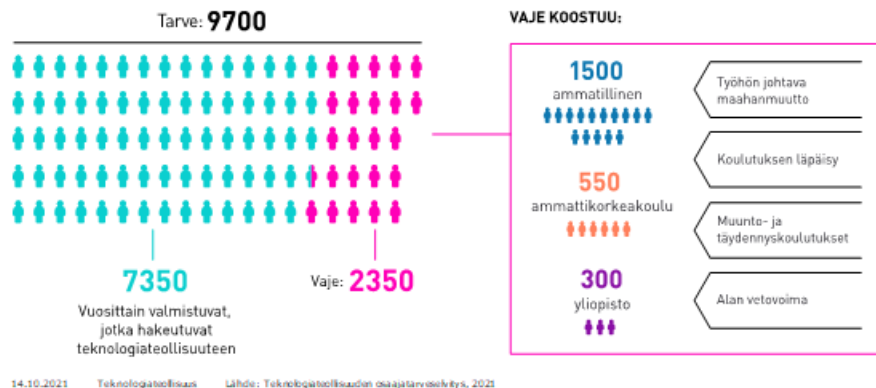
HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Tässä lausunnossa keskitytään Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan asioihin.

Teknologiateollisuus on merkittävä osaajatarveala

Teknologiateollisuus ry:n tuoreen osaajatarveselvityksen¹ mukaan teknologiateollisuuden toimialoille tarvitaan 130 000 uutta osaajaa seuraavan kymmenen vuoden aikana. Tarpeesta 60 % on korkeakoulutettuja ja 40 % ammatillisia osaajia. Kun tarkastellaan osaajatarvetta suhteessa vuosittain valmistuviin teknologia-aloille hakeutuviin, on vajetta yli 2300 tekniikan ja ICT-alojen osaajaa vuodessa. Vajetta on sekä ammattiosaajista että korkeakoulutetuista. On selvää, että akuuttiin vajeeseen vastaamiseksi on tehostettava kaikkia osaamisen saamisen väyliä: aloituspaikkoja, koulutuksen läpäisyä, muunto- ja täydennyskoulutuksia, kohtaantoa ja työhön johtavaa maahanmuuttoa.

Tekniikan ja ICT-alan osaajia tarvitaan vuosittain 9700 – vajetta yli 2300

Talousarvioesityksen kokonaisuus

Talousarvioesitys ei tuo osaamisen tai innovaatioiden osalta merkittäviä uusia avauksia. Hallituksen sinänsä kannatettavat panostukset koulutukseen ovat suurelta osin määräaikaaisia ja hankemuotoisia. Jatkossa hankerahoituksen osuutta kokonaisuudesta tulisi pienentää ja hankerahoitusta koota suuremmiksi, pitkäjänteisemmiksi, selkeämmin johdetuiksi ja vaikuttavammiksi kokonaisuuksiksi.

Ammatillinen koulutus

¹ <http://osaamispulssi.fi>

Talousarvioesityksessä ehdotettu 70 milj. kohdennus ammatillisten opettajien ja ohjaajien palkkaukseen on erittäin tarpeellinen. Jotta tekniikan ammatillisen koulutuksen laatu ja taso pysyisivät nykyisellä tasolla, niin tulevana vuosina tarvitaan nyt ehdotettua vuosittaista hankerahoitusta pysyvämpiä lisäpanoksia ammatilliseen koulutukseen. Ehdotettu oppisopimuskoulutuksen koulutuskorvauksen uudistamisen kokeilun määräraha 5 miljoonaa euroa on pieni, mutta elinkeinoelämä on kuitenkin mielellään mukana työryhmässä asian edetessä.

Korkeakoulutus

Sekä nyt rahoitettavat korkeakoulujen lisäaloituspaikat että laajempi korkeakoulutuksen vision 2030 tavoite, että vuonna 2030 puolet nuorten aikuisten ikäluokasta on suorittanut korkeakoulututkinnon, ovat perusteltuja. **Lisättävät aloituspaikat tulee kohdistaa osaajatarpeiden ja 4 % TKI-tavoitteen saavuttamisen kannalta keskeisille aloille.** On kuitenkin huolestuttavaa, että vaikka korkeakoulutuksen lisäämisen tarve on pysyvä, rahoitetaan aloituspaikkoja määräämällä rahoituksella. **Merkittävän opiskelijamäärien kasvun tulisi näkyä myös pysyvinä lisäyksinä valtiontalouden kehyksissä.** Samalla korkeakouluja tulee jatkossakin kannustaa hallitusohjelman ja visio 2030 tavoitteiden mukaisesti keskinäiseen yhteistyöhön, työnjakoon ja koulutuksen uudistamiseen, jotta resurssien käyttö ei korkeakouluverkon kokonaisuudessa hajaudu. Ilman pysyviä määrärahojen korotuksia ja korkeakoulujen rohkeaa uudistumista uhkaa korkeakoulutusta vuosikymmenen kuluessa useamman sadan miljoonan euron vuosittainen rahoitusvaje.

Jatkuva oppiminen

Teknologiayritykset nostivat osaajatarveselvityksessä kyvyn jatkuvaan oppimiseen eniten merkitystään kasvattavaksi yleiseksi taidoksi. Tämä ei tule yllätyksenä toimialalla, joka vastaa puolesta Suomen viennistä ja 70 % yksityisen sektorin TKI-investoinneista. Innovaatiot ja jatkuva oppiminen ovat avainasemassa, jotta suomalainen teknologia pysyy askeleen kilpailijoita edellä. Suurin osa oppimisesta tapahtuu jo nykyisin työssä ja työn ohessa. Jotta jatkuvan oppimisen uudistus tukee myös yrityksissä tapahtuvaa osaamisen kehittämistä, **on tärkeää, että yritykset nostetaan mukaan palvelukehityksen pääkohderyhmiin.** Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että korkeakoulujen digivisiotyössä ja jatkuvan oppimisen digitaalisen palvelukokonaisuuden kehittämisessä tulisi olla mukana osiot, joissa yritysrajoitukset kehitetään toimiviksi.

Yhä useamman teknologiayrityksen menestys perustuu innovaatioihin, joissa hyödynnetään digitalisaatiota uusilla tavoilla ja tarjotaan ratkaisuja globaaliin vihreään siirtymään – vähähiilisyyteen ja kiertotalouteen. **Suomen kestävä kasvun ohjelmasta ja uuden palvelukeskuksen kautta suunnattavasta jatkuvan oppimisen rahoituksesta vähintään kaksi kolmasosaa tulisi suunnata digitalisaation ja vihreän siirtymän teemoihin.** Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen toimintaa tulisi lisäksi koordinoita myös suhteessa innovaatorahoitukseen, jotta innovaatioiden skaalaamiseen tarvittavia osaamisen kehittämisen palveluita olisi saatavilla.

Tutkimus

Talousarvioesityksen T&K-panostukset jäivät kestävän kasvun ohjelma pois lukien vaatimattomaksi hallituksen omaan 4 prosentin tavoitteeseen nähden. Pysyvämpää kestävää ratkaisua tieteen rahoituksen uhkaavalle laskulle ei ole löytynyt valtiontalouden kehyksiin, vaikka kaavaillut Suomen Akatemian leikkaukset saatiinkin peruttua. Parlamentaarisen tki-työryhmän onkin keskityttävä työssään ratkaisun löytämiseen tutkimusrahoituksen pitkäjänteiseksi kasvattamiseksi.

Suomen kestävän kasvun ohjelma on ensimmäinen askel kohti digivihreän kasvun vuosikymmentä. TKI-toiminnan keskeiset panostukset ovat tarpeellisia ja ne vauhdittavat yritysten uudistumista, kasvua ja vientiä. **Ohjelman panostukset eivät kuitenkaan poista tarvetta pysyville lisäyksille valtion T&K-rahoitukseen.**

On myös huomattava, että jatkossakin **valtaosa T&K-panostuksista tehdään yksityisellä sektorilla.** Siksi T&K-tavoitteeseen pääsemiseksi olennaista on katsoa koko innovaatiotukijärjestelmää myös siitä näkökulmasta, **miten se kannustaa mahdollisimman monenlaisia yrityksiä Suomessa tapahtuvaan TKI-toimintaan. Yrityksen omaan TKI-toimintaan kohdistuvasta T&K-verokannustimesta tulisi aloittaa valmistelutyö mahdollisimman pian.**

Kunnioittavasti
Teknologiateollisuus ry

Leena Pöntynen, johtaja, osaamispoliittika
puh. 040 130 6113
etunimi.sukunimi@teknologiateollisuus.fi

Touko Apajalahti, asiantuntija, korkeakoulupoliittika
puh. 040 160 5006
touko.apajalahti@teknologiateollisuus.fi